

Nr 114.

Av herr **Enhörning**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av ett mellan Sverige och Ryssland avslutet preliminärt avtal.*

I proposition nr 96 har Kungl. Maj:t äskat riksdagens godkännande av ett under förbehåll av dylikt godkännande mellan Sverige och Ryssland avslutet preliminärt avtal. Bestämmelserna i avtalet äro dock på många punkter av sådan art och innebörd, att man måste ställa sig synnerligen betänksam gentemot det ifrågasatta godkännandet. Visserligen har det sagts, att någon ändring icke kan äga rum i de uppgjorda avtalsbestämmelserna, utan riksdagen ställts inför alternativet att antingen oförändrat godkänna avtalet eller ock förkasta detsamma, men då det väl ej torde vara alldeles uteslutet, att Sovjet-republikens regering kan komma att godkänna ett avtal även på andra villkor, så hemställer jag, att det särskilda utskottet, som skall behandla den kungl. propositionen, ville beakta och upptaga mina synpunkter till prövning, alldenstund avtalet i oförändrat skick torde innebära vissa vådor.

I artikel I mom. 1 stadgas, att de båda regeringarna skola lämna fritt tillträde till sina respektive områden för en officiell representant för den andra regeringen jämte erforderliga medhjälpare till det antal, som bestämmes genom ömsesidig överenskommelse. En tilläggsbestämmelse torde här hava varit påkallad av innebörd, att den ryska representationen icke finge vara större till antalet än den som Sverige sänder till Ryssland eller åtminstone stå i viss relation till den svenska representationen därstädes, detta för att förebygga, att den ryska regeringen blir alltför talrikt representerad i vårt land.

I artikel III förpliktar sig vardera parten att enligt i respektive land gällande bestämmelser angående tillträde för utlänningar och under iakttagande av full reciprocitet bevilja tillträde till sitt område för den

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 3 saml. 48 häft. (Nr 114.)

andra partens medborgare i och för utövande av handels- och näringsverksamhet med rätt att därstädes driva handel eller näring.

För Sveriges vidkommande torde fördelen med ett dylikt stadgande icke bliva synnerligen stor, så länge förhållandena i Ryssland äro sådana som för närvarande — och när en ändring till det bättre häri kan förväntas, torde vara omöjligt att förutsäga — blir gagnet säkerligen av det från rysk sida gjorda medgivandet för svenska medborgares vidkommande synnerligen obetydligt. Tillåtelsen för ryska undersåtar att bosätta sig i Sverige och här driva handel torde däremot innebära en direkt fara för vår inhemska handelsverksamhet. Med största säkerhet kunna vi efter avtalets ikraftträdande emotse en invasion av ryssar — enkannerligen ryska judar — som komma att slå under sig en stor del av vår handel. Exempelen från utlandet äro tillräckligt avskräckande. Ett stort antal dylika skulle kunna åberopas, här må dock endast nämnas exempelvis Tyskland eller Newyork.

I artikel VII bestämmes, att egendom icke skall vara underkastad vare sig konfiskation eller rekvisition utan skäligt vederlag. Den möjligheten, att rysk egendom här skulle konfiskeras eller rekvireras torde vara skäiligen utesluten. Förhållandet torde däremot kunna bliva något annat beträffande svensk egendom, som införts till eller förvärvats i Ryssland efter avtalets ikraftträdande, t. ex. om avtalet skulle uppsägas från någondera sidan. Frågan om »skälig ersättning» torde i dylika fall kunna förväntas giva anledning till ändlösa och måhända fruktlösa förhandlingar.

En av de största bristerna med avtalet är, att ersättningsfrågan ställts på framtiden. Medan avtalsförhandlingarna pågingo kunde visserligen hänvisas till den beramade Genuakonferensen, men frågan angående dennas avhållande och resultatet av densamma, torde numera ligga i öppna fältet. Man borde åtminstone hava uppställt och fasthållit vid kravet på att egendom och varor tillhöriga svenska undersåtar, även sådana som nationaliserats och ännu bevisligen finnas kvar, efter ratificeringen av avtalet genast skulle ställas till vederbörande svenska ägares eller svenska statens disposition.

Aftalet är avsett att gälla tillsvidare med tre månaders uppsägningstid, dock med rätt för de officiella representanterna att för löpande affärers avveckling kvarstanna i vederbörande land tre månader efter avtalets utgång. Härmed torde bland annat hava åsyftats att bereda möjlighet att, därest avtalet i tillämpningen visar sig vara alltför ogynnsamt, kunna få detsamma upphävt inom jämförelsevis kort tid. I verkligheten torde dock denna utväg vara synnerligen svår att begagna sig

av. Sedan väl en gång ett stort antal ryska affärsmän fått fast fot här i landet, torde det icke vara så lätt att råda bot på de skador, som därav kunna vållas svenskt affärsliv, varförutom det säkerligen skulle visa sig ogörligt att på den i avtalet stipulerade tiden av tre eller sex månader kunna avveckla de i Sverige startade ryska affärsföretagen.

På grund härav hemställer jag,

att riksdagen vid granskningen av ifrågavarande proposition måtte beakta jämväl de av mig nu angivna synpunkter.

Stockholm den 14 mars 1922.

E. A. Enhörning.
